

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ, nosilac liste SDP – Za našu kuću

CGO: Da li Vaša politička partija prepoznaje značaj pitanja rodne ravnopravnosti, ženske političke participacije i osnaživanja žena? Ako da, kako se to manifestuje u partiji?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Socijaldemokratska partija cijeni značajnim pitanje rodne ravnopravnosti. Ovo je i jedina parlamentarna partija koja je na svom čelu imala ženu za predsjednicu i ženu kandidatkinju za predsjednicu države. Žene unutar SDP-a imaju poseban oblik organizovanja kroz Forum žena, koji ima razne edukativne programe za članice, a što značajno doprinosi njihovom osnaživanju.

Ipak, kako je naše društvo još uvijek duboko patrijarhalno ženama je mnogo teži put do pozicija moći nego muškarcima, jer pretežno izostaje potrebna podrška porodice i društva, a muškarci-partijske kolege uglavnom nijesu motivisani da daju doprinos ravnopravnom učešću žena u političkoj participaciji, jer su rijetko rodno osviješćene. Mi smo i kao nosioci lokalne vlasti odlučili da finansiramo boravak djece u vrtićima, što je jedan od vidova logistike za lakše uključivanje žena u politički život.

CGO: Kako ocjenjujete nisku zastupljenost žena u političkom životu i na mjestima odlučivanja?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Svjedoci smo raznih pojava u našem društvu koje obeshrabruju žene da se bave politikom. Mizoginija i seksizam prisutni su i u Skupštini Crne Gore. Takve pojave obeshrabruju žene da se bave politikom. I nije dovoljno da se nosioci takvih aktivnosti javno verbalno osude, treba iznaći mehanizme da se ustanove i drugi vidovi odgovornosti za beskrupulozna ponašanja pojedinaca koji žele da omalovaže i obeshrabre čak i one žene koje se vrlo uspješno bave politikom i čiji rezultati mogu motivaciono djelovati na druge žene da se politički aktiviraju.

CGO: Da li su ova pitanja (opšta pitanja rodne ravnopravnosti i političke participacije žena, ali i njihova kulturna, socijalna, seksualna i reproduktivna prava, ekonomsko osnaživanje, borba protiv nasilja nad ženama isl) sada/ili su ikada bila na zvaničnoj agenda Vaše političke partije?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Ovim pitanjima se u kontinuitetu bavi Forum žena SDP-a. Trenutno je aktuelno pitanje "menstrualnog siromaštva" čija je glavna zagovornica prva žena poslanica na našoj listi.

CGO: Da li je partija ikada, a pogotovo za ove parlamentarne izbore, vodila kampanju o ovom pitanju, da li je bilo pokušaja unutar stranke da se ovo pitanje snažnije javno problematizuje i zagovara?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Na prethodnim parlamentarnim izborima vodili smo kampanju čiji je jedan od glavnih slogana bio "Jaka žena – jaka Crna Gora", tako da je rodna dimenzija bila vidljiva tokom čitave kampanje. Imali smo i bilborde s tom porukom, ali to niko nije iskomentarisao, čak ni iz nevladinog sektora. Pitanje menstrualnog siromaštva je uvršteno u naš politički program, što svjedoči o tome da nijesmo zanemarili pitanja rodne ravnopravnosti. Ipak, ne možemo reći da dovoljno prostora posvećujemo rodnoj ravnopravnosti.

CGO: Ko u partiji pokreće ova pitanja - same žene ili njihove muške kolege?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Uvijek pitanja rodne ravnopravnosti pokreću žene. Muškarci vjeruju da one to dobro rade i inicijativnost je ostavljena ženama. Teme koje su opšteg karaktera imaju prioritet.

CGO: Zašto su ta pitanja opštijeg karaktera prioritet?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Već sam istakao da smo pokušali i sa takvim pristupom, i da to nije naišlo na odjek javnosti, pa tako nije moglo donijeti političke poene. Sada ekonomske teme imaju prioritet, odnosno javnost to najviše zanima, pa čak i populistička priča iz sfere ekonomije ima veći odjek nego problem nasilja nad ženama, nasilja u porodici, ili čak problem vršnjačkog nasilja, koji je u zadnje vrijeme prepoznat kao širi društveni problem.

CGO: Da li je Vaša partija svjesna prepreka sa kojima se suočavaju žene koje jesu ili žele da budu dio javnog života i da zauzimaju određene pozicije u politici i društvu?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Određenih aspekata smo svakako svjesni, jer smo se kao partija susretali s tim problemima. Za očigledne povrede ženskih ljudskih prava javno smo reagovali. Na poslednjim predsjedničkim izborima aktuelni predsjednik države našu kandidatkinju za predsjednicu je nazvao “političkom marginalkom”, a sličnih primjera je bilo i ranije. Međutim, to je samo jedan vid prepreka. Žene tradicionalno imaju više obaveza u porodici nego muškarci, a to se doživljava kao lični problem, ne kao društveni. Osim toga, žene su po statistici obrazovanije od muškaraca. U većem broju završavaju i master i doktorske studije, ali sve to nije dovoljno za ravnopravnu zastupljenost na mjestima odlučivanja.

CGO: Kakav je ambijent za političku participaciju žena u okviru vaše partije i da li se ženama u okviru vaše partije pruža dovoljno prostora da iskažu svoje stavove?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: SDP i statutarно omogućava pravo na različito mišljenje i za to niko ne može snositi posljedice. Ipak, muškarci su dominantniji u nametanju tema, a i u odbrani stavova jer razne tehnike dominacije su bliskije muškarcima nego ženama. Žene lakše odustaju zbog “mira u kući”.

CGO: Šta ste, unutar partije, i sada kao nosilac liste, učinili da motivišete/inspirišete/podstaknete žene da se više angažuju i javno istupaju?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Prije svega, imam afirmativan stav prema političkom angažmanu žena u politici i mislim da je jako bitno da javne ličnosti konstantno u javnosti afirmišu takav stav kako bi se što više žena ohrabrilо. U mom timu je veliki broj žena i tako će biti ubuduće. Uvijek ću stati u zaštitu prava žena da se mogu slobodno baviti poslom kojim žele, a svojim javnim nastupima ću uvijek štitiiti žene bez obzira na političku orijentaciju, jer mislim da smo još uvijek, nažalost, u takvom društvenom stadijumu da moramo prvo iskristalisati stavove javnih funkcionera kako bi cijelo društvo postepeno napredovalo. Prvo da počnemo od elementarnih stvari – svojih ličnih stavova, a da onda zajednički uređujemo i zakonodavni i cjelokupni društveni ambijent.

CGO: Da li Vaša stranka organizuje bilo kakve obuke, liderske treninge i seminare ili na drugi način edukuje svoje članstvo o rodnoj ravnopravnosti i vezanim pitanjima?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Obuka i edukativnih programa razne vrste ima dosta. Obuke se rade u organizaciji Foruma žena i međunarodnih aktera (Fondacija Friedrich Ebert, Westminsterсka fondacija za demokratiju, IRI). Žene su spremne da rade na usavršavanju. Prema mojim informacijama rade i strateški plan za koji vjeruju da će unaprijediti njihovo pozicioniranje u partiji, ali je trenutno pauza zbog aktivnosti u prethodnoj i ovoj kampanji.

CGO: Kakvu snagu i uticaj ima Forum žena Vaše partije?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Forum ima bitnu ulogu u *gender* pitanjima. Žene su organizovane u lokalne forume i međusobno umrežene sa Forumom žena na centralnom nivou. Uspješno izgrađuju međusobno povjerenje i podršku. Međutim, nijesu sve lokalne organizacije jednako snažne. Posebnu snagu prepoznajem u Foruma žena Cetinja, Podgorice i Plava. Njihov aktivizam je od velikog značaja za SDP.

CGO: Žene su u najvećem broju slučajeva, na svih 15 izbornih lista za predstojeće parlamentarne izbore, zastupljene gotovo u najmanjoj mogućoj mjeri koju zakon nalaže. Zašto je to tako?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Crnogorsko društvo je još uvijek duboko patrijarhalno, što znači da su muškarci glavni, ne samo u kući, već i na političkoj sceni. Dobro je što je zakon definisao nužnu zastupljenost žena, najmanje 30% kandidatkinja, odnosno najmanje jedna žena među svaka četiri kandidata, a da nije toga žene bi bile i slabije zastupljene na izbornim listama.

CGO: Zašto ni na Vašoj listi nije bilo više žena?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Iz istih razloga kao i na ostalim listama. Muškarci su jednostavno dominantniji i uporniji da se izbere za svoje pozicije. Nije nam rodna osviještenost jača strana, iako bi mi kao socijaldemokratska partija trebalo da budemo avangarda i po ovom pitanju, ali nije se to dogodilo ni na ovim izborima.

CGO: Koji su to, prema Vašem mišljenju, mehanizmi za veće uključivanje žena u politiku, i za jačanje ženskog liderstva u politici, a gdje vidite najveću prepreku?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Nažalost, ništa bez zakonskih rješenja koja će povećati kvote i obezbijediti bolji raspored žena na listama. Osim toga bilo bi dobro da se muškarci i žene zajedno edukuju o rodnim pitanjima, jer očigledno je da se muškarcima lako ne prepuštaju pozicije moći.

CGO: Zašto nemamo više liderki?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Žene uz ogromna zalaganja i odricanja postaju liderke, to pravilo za muškarce ne važi. Žena kao liderka je pod lupom javnosti, počev od pojave, pa preko narativa i sve do njenih učinaka na poziciji koju pokriva. Društvo je nametnulo mnogo veći standard za ženu liderku, nego za muškarca lidera. Uz to, prateće pojave kao mizoginija i seksizam dodatno demotiviraju žene da se izbere za liderstvo. Niko neće iskomentarisati način oblačenja jednog muškarca iako je, primjera radi, u određenom momentu bio neodgovarajući, dok žena uvijek mora biti na visini zadatka, kako bi izbjegla određene neprijatnosti. Ženi se mnogo teže oprašta loš javni diskurs, nego muškarcu. Jednostavno živimo u društvenom kontekstu gdje je mnogo teže biti liderka, nego lider.

CGO: Da li mislite da među samim glasačima postoji i tzv. glasački seksizam, odnosno fenomen u kojem će birači prije glasati muškarce nego žene, i ako da, zašto je to tako?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Svi smo mi glasači ili glasačice i nema bitnije razlike između onoga što je javna scena i onoga što ćemo uraditi kada odlučujemo koga glasati, osim što je anahronost po pitanju izbora koga glasati intenzivnija kod većine biračkog tijela, jer je tradicionalno još uvijek ispred savremenog i modernog poimanja žene i njene uloge u društvu i politici.

CGO: Kako se mijenja ta svijest među biračima?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Mediji su jedan od ključnih mehanizama. Ženama je potrebna podrška medija. Uređivačka politika, makar na javnom servisu, mora da se pozabavi pitanjem veće prisutnosti žena u medijima i da definiše standarde koji će dati doprinos rodnoj ravnopravnosti. Dešava se da pojedini mediji objavom određenih sadržaja podstiču mizoginiju i seksizam. Tu država mora intervenirati kroz zakonska rješenja. Obrazovni sadržaji u formalnom sistemu treba da budu orjentisani na osvješćivanje rodne problematike još od predškolskog uzrasta, pa nadalje, kroz sve ostale obrazovne cikluse.

CGO: Istraživanja pokazuju da se ženama više vjeruje kada su u pitanju oblasti poput obrazovanja, zdravlja, vaspitanja, socijalnih politika, a muškarcima u oblastima poput nacionalne bezbjednosti, borbe protiv kriminala, odbrane i sl. Da li mislite da to treba mijenjati i postavljati stručne i kvalifikovane žene na ove pozicije, a kako bismo rušili takve stereotipe?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Istraživanja samo potvrđuju stereotipe. Ne podržavam takav pristup jer bismo na taj način produbili stereotipe, a treba da ih iskorijenimo. Ne mislim da rodna dimenzija više profilise nekoga za obavljanje određenog posla samim tim što je on muškarac ili žena. To su programi duboko ukorijenjeni u našim glavama koje treba brisati, ali ne može se to uraditi pritiskom na dugme. To su procesi koji će trajati i koji će zavistiti od ukupne demokratizacije društva i koji će oscilirati.

CGO: Kako muškarci unutar partija mogu doprinijeti i koje akcije treba da preduzmu da bi povećali nivo političke participacije žena?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Ne ide rodna ravnopravnost uvijek jednako naprijed, ima i zastoja i svijetlih trenutaka, i to našoj partiji nije strano. Ali, nužna je kontinuirana borba za bolje pozicioniranje žena u partiji. Pojedine afirmativne akcije u korist žena mogle bi dati željeni rezultat. Primjera radi, rukovođenje lokalnim odborima, zastupljenost u organima partije na centralnom nivou (Predsjedništvo i Glavni odbor) moglo bi faktički riješiti problem boljeg pozicioniranja žena na mjestima odlučivanja u partiji. Nakon parlamentarnih izbora imaćemo Kongres i to bi, nadam se, moglo ići u tom pravcu.

CGO: Da li ste do sada unutar Vaše partije imali neke razvijene strategije kojima bi se muškarci adresirali da smanjuju taj rodni disparitet i pospješuju žensku participaciju?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Nažalost, nijesmo se bavili ovom problematikom. Prema mojim saznanjima, žene rade na strategiji koja će ih bolje pozicionirati u partiji.

CGO: Posljednjih nekoliko godina, posebno su izraženi govor mržnje, mizogini, seksistički komentari i negativne kampanje usmjerene ka ženama u političkom i javnom životu. Iako naše istraživanje pokazuje da je u prvim danima kampanje za parlamentarne izbore u tom dijelu ostvaren određen pomak, pojedini mediji su i dalje vodili prljave kampanje protiv nekoliko žena iz različitih partija. Međutim, gotovo da su samo žene stale u odbranu svojih koleginica. Zašto je to tako i zar muškarci u tome ne vide problem?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Javna verbalna osuda govora mržnje, mizoginih komentara i negativne kampanje nijesu dovoljni da se takve pojave spriječe ili svedu na najmanju moguću mjeru. Takva ponašanja pojedinaca i medija koji to plasiraju treba da budu sankcionisana od strane države. Dobro je što žene takva ponašanja javno osuđuju i komentarišu kao neprihvatljiva, ali nije dobro što to ne rade i muškarci. Ja nijesam pristalica maksime da je u politici sve dozvoljeno, i to zaista duboko osuđujem iako se tim povodom nijesam oglasio.

CGO: Istraživanje CGO-a, takođe, pokazuje da je u medijima samo 2% vremena i prostora u tekućoj kampanji posvećeno pitanjima rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena? Zašto mislite da je to tako?

NIKOLA ĐURAŠKOVIĆ: Partije cijene koje su teme bitne za dalji progres društva i šta one kroz kampanju mogu ponuditi potencijalnim biračima, saglasno raspoloživim ljudskim resursima i resursima društva. Mi smo na takav način pristupili i ovoj kampanji. Problemi u obrazovanju, zdravlju, poljoprivredi i drugim ekonomskim pitanjima imaju prioritet u ovoj kampanji, jer za njih imamo najbolja rješenja. Sva ova pitanja, posebno obrazovanje i zdravlje uključuju i rodnu dimenziju, ali ona nije izdvojena kao prioritet.